

05.06.2026 Stj.Dt. Elif AKRAP, Stj.Dt. Miray Doğa GÜLHAN, Stj.Dt. Mine AKBULUT, Stj.Dt. Berat Şamil ŞAHİN, Stj.Dt. Ertuğrul KONUK,
Stj.Dt.Şevval YAVUZ, Arş.Gör. Abdulrahman NECCAROĞLU, Doç.Dr. Davut ÇELİK

1. AMAÇ

Bu çalışmanın amacı; endodonti kliniğine başvuran yetişkin hastalarda Kök Kanal Tedavisi (KKT) öncesindeki dental anksiyete düzeyini, tedaviye ilişkin bilgi seviyelerini ve spesifik kaygı kaynaklarını belirlemektir. Elde edilen klinik veriler ışığında, kanıta dayalı ve prosedüre özel bir dijital eğitim materyali (video/infografik) geliştirmek ve bu materyalin hastaların anksiyete ile bilgi düzeyleri üzerindeki kısa dönemli etkisini prospektif olarak değerlendirmektir.

HİPOTEZLER:

H1: Prosedüre özel geliştirilen dijital eğitim materyali, hastaların KKT hakkındaki bilgi düzeyini anlamlı derecede artıracaktır.

H2: Bilgilendirme sonrası hastaların dental anksiyete skorlarında klinik olarak anlamlı bir düşüş gözlenecektir.

Klinik Katkı: Hastaların kaygı kaynaklarının sistematik olarak haritalandırılması, hekim-hasta iletişimini güçlendirecek ve klinik bilgilendirme (aydınlatılmış onam) süreçlerinin dijitalleşmesine standart bir model sunacaktır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, KTÜ Diş Hekimliği Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu onayını takiben (Karar No: 41/4), TÜBİTAK [Örn: 1002-Hızlı Destek / 2209-A] Programı bünyesinde 1919B012535046 no'lu proje olarak desteklenmiş olup, iki aşamalı ve prospektif olarak tasarlanmıştır.

1. Aşama (Kesitsel-Analitik): Diş Hekimliği Fakültesi Endodonti Kliniği'ne başvuran, dahil edilme kriterlerine uygun (≥ 18 yaş, sistemik sağlıklı, okuryazar ve gönüllü) hastalar ardışık örnekleme yöntemiyle çalışmaya dahil edildi. Hastaların dental anksiyete düzeyleri Türkçe geçerliliği kanıtlanmış Modifiye Dental Anksiyete Ölçeği (MDAS) ile; endodontik tedaviye ilişkin bilgi düzeyleri ise uzman görüşleriyle kapsam geçerliliği ($CVI > 0.80$) sağlanmış özgün bilgi formu ile ölçüldü. Hastaların spesifik kaygı nedenlerini belirlemek amacıyla sorulan açık uçlu sorular, iki bağımsız araştırmacı tarafından tematik içerik analizine tabi tutuldu.

2. Aşama (Yarı Deneysel / Müdahale): İlk aşamadan elde edilen veriler ve kaygı kaynakları doğrultusunda prosedüre özel bir dijital eğitim materyali (video/infografik) geliştirildi. Geliştirilen bu materyalin etkinliği, yeni bir gönüllü hasta grubu üzerinde ön test ve dijital materyal izletildikten hemen sonra uygulanan son test tasarımı müdahale çalışmasıyla değerlendirildi.

EĞİTİM MATERYALİ

İSTATİSTİKSEL ANALİZ:

Örneklem büyüklüğü belirlenirken, G*Power 3.1 yazılımı kullanılmış; $\alpha=0.05$, $1-B=0.80$ ve orta düzeyde etki büyüklüğü (bağımlı t-testi için $d=0.50$) baz alınmıştır. Buna göre minimum 67 örneklem büyüklüğü belirlendi. Çalışma, gönüllü katılımcıların olası kayıpları da hesaba katılarak minimum toplam 80 bireyden oluştu.

Veriler giriş öncesinde ön test ve materyal müdahale denemesinde ikinci grup için giriş sonrası son test olmak üzere iki kez toplandı. Toplanan verilerde tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, frekanslar), gruplar arası karşılaştırmalar (bağımsız örneklem t testi, Mann-Whitney U, ki-kare testi) ve kaygı-bilgi ilişkisi için korelasyon analizi (Pearson/Spearman) uygulandı.

4. SONUÇ

- Video Eğitimi(H1):Hastaların bilgi düzeyini başarıyla artırmaktadır.
- Anksiyete Azaltma(H2):Prosedüre özel videolar, diş hekimi korkusunu(anksiyete) anlamlı ölçüde düşürmektedir.
- Hekim-Hasta İletişimi:Kaygı kaynaklarının haritalandırılması iletişimi güçlendirmektedir.
- Klinik Öneri:Video tabanlı materyaller, aydınlatılmış onam ve bilgilendirme süreçlerinde standart model olarak kullanılmalıdır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Video alan (POST) ve almayan(PRE) grupların puanlarının karşılaştırılması

Grup	n	Ortalama \pm SS	Medyan (Q1-Q3)	U = 2518.5 p = 0.0076
Video (post)	80	2.09 \pm 0.82	2.00 (1.40-2.60)	
Video yok(pre)	83	2.43 \pm 0.84	2.40 (1.80-3.00)	

Video eğitimi alan grup ile almayan grup arasında diş anksiyetesi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (U = 2518.5, p = 0.0076). Video eğitimi alan grubun medyan anksiyete puanı daha düşük bulunmuştur.

Tablo 2. Bilgi düzeyine göre grupların puanlarının karşılaştırılması

Bilgi Düzeyi (info group)	n	Ortalama	SS	Medyan (Q1-Q3)	H = 1.95 p = 0.377
Kısmi	36	2.489	0.904	2.6	
Yeterli	29	2.262	0.717	2.2	
Yok	18	2.589	0.898	2.5	

Kök kanal tedavisi hakkında bilgi düzeyine göre diş anksiyetesi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır (H = 1.95, p = 0.377).

Tablo 3. Demografik değişkenlere göre anksiyete puanlarının tanımlayıcı istatistikleri ve grup karşılaştırma test sonuçları

Grup	n	Ortalama	SS	Medyan	U = 478.0 p = 0.001	
Cinsiyet	Erkek	33	2.042	0.871	2.000	
	Kadın	50	2.688	0.722	2.600	
Yaş	18-30	26	2.246	0.784	2.400	H = 2.20 p = 0.699
	31-40	16	2.375	0.766	2.600	
	41-50	21	2.600	0.936	2.400	
	51-60	12	2.533	0.764	2.400	
	61 ve üzeri	8	2.550	1.084	2.600	
Eğitim Düzeyi	İlkokul	20	2.810	0.621	2.800	H = 11.08 p = 0.026
	Ortaokul	3	3.267	0.611	3.400	
	Lise	19	2.453	1.073	2.600	
	Üniversite	37	2.168	0.725	2.200	
Yüksek Lisans	4	2.250	0.957	2.500		

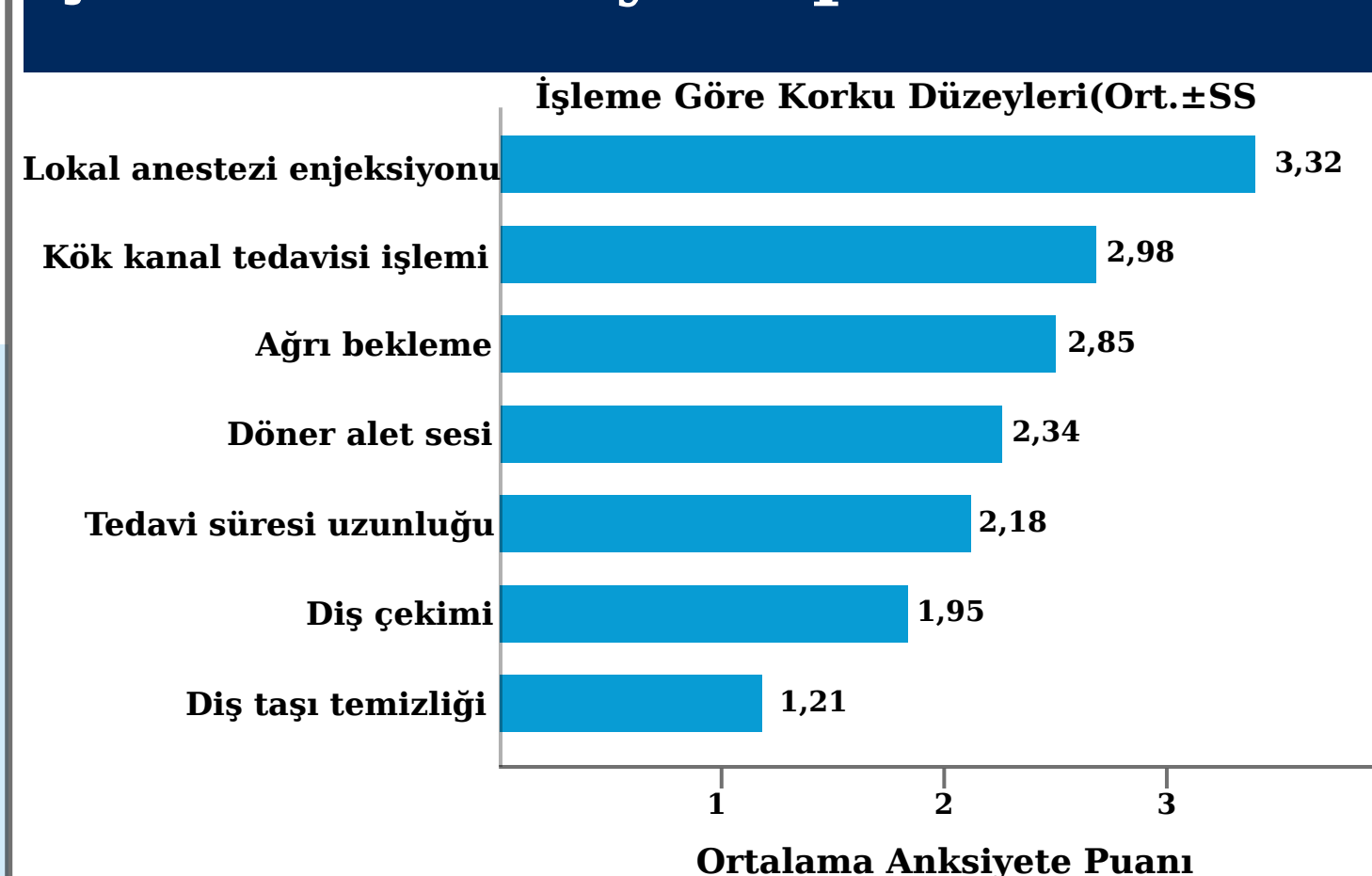
- Kadın katılımcıların anksiyete puanları erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir(p=0.001).
- Yaş grupları arasında anlamlı fark bulunmamıştır(p=0.699).
- Eğitim düzeyleri azaldıkça anksiyete puanlarının arttığı görülmüştür (p=0.026).

Tablo 4. Demografik değişkenlere göre anksiyete puanlarının tanımlayıcı istatistikleri ve grup karşılaştırma test sonuçları

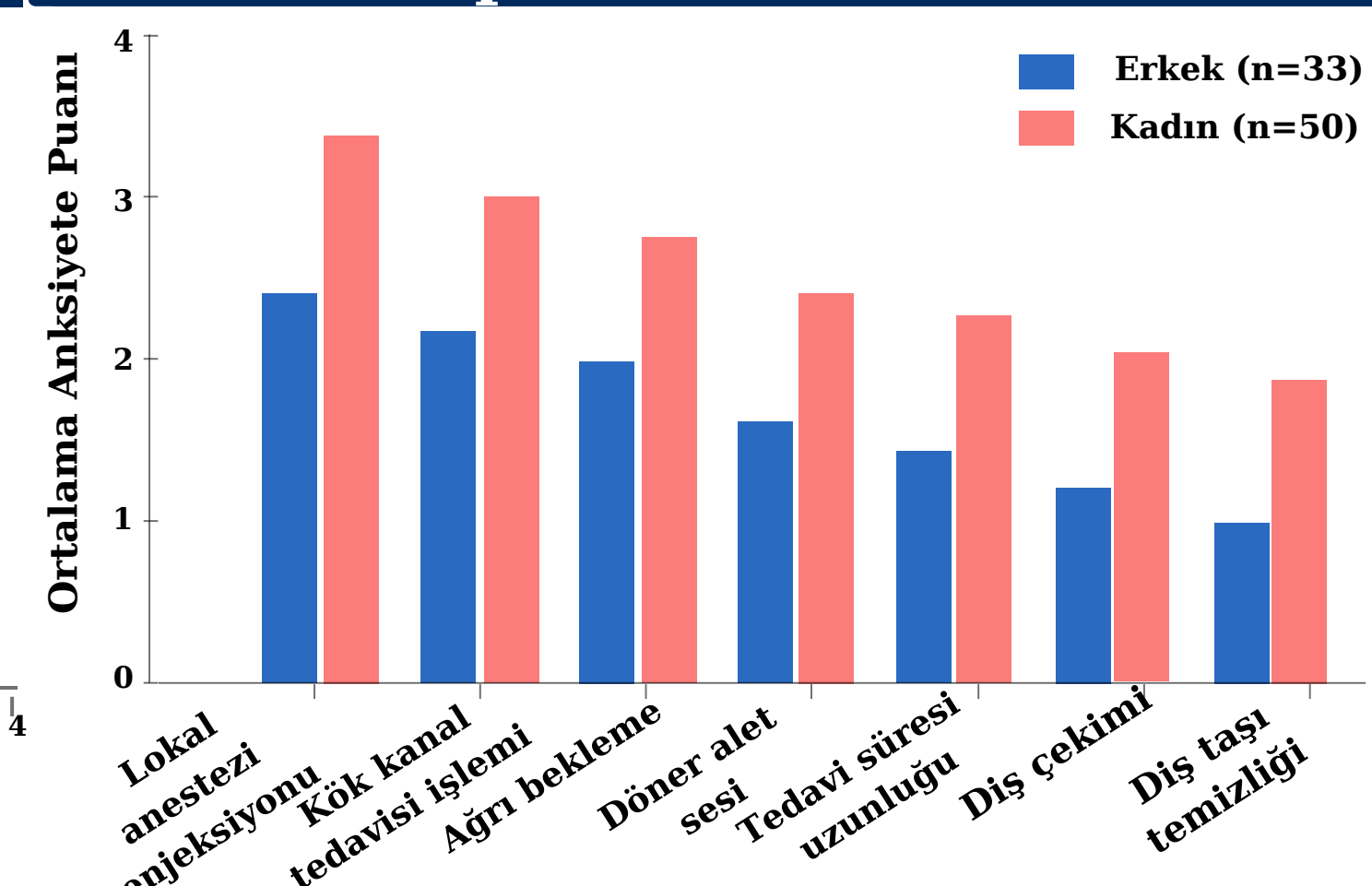
Değişken	Katsayı	SH	t	p	%95 GA
Cinsiyet(Kadın)	0.662	0.222	2.981	0.004	0.219 - 1.104
Yaş(31-40)	0.311	0.287	1.083	0.282	-0.261 - 0.883
Yaş(41-50)	0.510	0.268	1.904	0.061	-0.024 - 1.043
Yaş(51-60)	0.393	0.341	1.153	0.253	-0.286 - 1.072
Yaş(61+)	0.325	0.413	0.787	0.434	-0.498 - 1.148
Eğitim(Lise)	1.804	0.295	6.120	<0.001	1.217 - 2.391
Eğitim(Ortaokul)	2.448	0.589	2.550	<0.001	1.275 - 3.622
Eğitim(Üniversite)	1.637	0.215	7.609	<0.001	1.208 - 2.066
Eğitim(İlkokul)	1.816	0.387	4.695	<0.001	1.045 - 2.586

Çok değişkenli regresyon analizi sonucunda modelin anlamlı olduğu ve anksiyete değişiminin %89'unu açıkladığı bulunmuştur (F=66.74, p< 0.001). Cinsiyet ve eğitim düzeyinin anksiyete üzerinde anlamlı etkisi olduğu, kadınların erkeklere göre daha yüksek anksiyete düzeyine sahip olduğu(p=0.004) ve eğitim düzeyi düştükçe anksiyetenin arttığı gözlenmiştir(p<0.001). Yaş değişkeninin ise anlamlı bir etkisi bulunmamıştır.

Şekil 1. Anksiyete profil analizi

Şekil 2. Cinsiyete göre Anksiyete profil analizi

En yüksek korku düzeyinin lokal anestezi enjeksiyonu ile ilişkili olduğu, en düşük korku düzeyinin ise diş taşı temizliği işlemlerinde olduğu görülmüştür.